

Månadsbrev till Ekumeniska komuniteten i Bjärka-Säby

September 2009

Kära vänner,

”En människas karaktär danas inte bara av arvsanlag och föräldrars fostran. Den bygd och miljö, i vilken hon växer upp, utövar också sitt inflytande på henne.”

Så skrev vallpojken från Vargön i Västra Tunhems socken, Lewi Pethrus, när han såg tillbaka på sitt liv. Fredagen den 4 september minns vi honom på 35-årsdagen av hans insomnande. Ekumeniska komuniteten inbjuder då till ett seminarium tillsammans med bibelskolan på Bjärka-Säby, där vi vill lyfta fram arvet från en av 1900-talets mest betydande kyrkoledare i Sverige. Inte minst finns anledning att uppmärksamma sidor av detta andliga arv som i stort är bortglömda.

Vilket var det inflytande uppväxtmiljön kom att utöva på Lewi Pethrus, och som han bar med sig genom livet? När han skrev om denna sin miljö, i skuggan av Halle- och Hunneberg, framhåller han särskilt avskildheten: ”Det var en avskildhet, ensamhet och stillhet, som gick mig i blodet.”

Senare använde Lewi Pethrus granen i den skog där han föddes som sinnebild för sitt eget öde. ”Den fälles och fraktas ned till bygden. Den lägges mellan sågklingorna och föres ut till marknaden för att användas till alla möjliga ändamål, till verktyg, som kan brukas för mer eller mindre påfrestande uppgifter, till möbler, som människor skall prisa eller kritisera, till golvträ, som man skall trampa på, eller kanske i sällsynta fall till ett fiollock, som med sin ton skall glädja någon människa.”

Obemärktheten blev aldrig Lewi Pethrus lott i livet. Men längtan efter tystnaden och avskildheten bar han alltid med sig. Att en person med en så stark dragning till stillheten skulle bli ledare för en andlig rörelse där bruset och hänryckningen kom att bilda ideal, var naturligtvis paradoxalt. När han själv talade om de erfarenheter som hade satt djupast spår hos honom, dem han bar med sig ”som verkliga dyrgripar”, berättade han om ”ökningar, urskogar och vildmarker”.

*

I sina memoarer, författade på 1950-talet, fick Lewi Pethrus anledning att lyfta fram den stillhetens kultur som under dess första tid var en viktig del av den väckelserörelse han själv företrädde. Man anar mellan raderna en oro över att något är på väg att förskingras.

Lewi Pethrus berättar om hur han under sina tidiga besök i Amerika gjorde noggranna efterforskningar om rörelsens uppkomst och första tid, och hur han fann ”att den, då den först

framträdde, var mycket stillsam”. Pethrus hade själv lärt känna den kvinna som ibland kallats den första moderna pingstvännen, Agnes Ozman. Hon tillhörde en grupp ungdomar som deltog i en bibelskola i Topeka i Texas. Efter en period av intensiva bibelstudier om den helige Ande började flera av eleverna, bland andra denna Agnes Ozman, att tala i tungor på nyårsdagen 1901.

”Hon berättade, att allt tillgick så stilla på den tiden”, skriver Lewi Pethrus i boken *Medan du stjärnorna räknar*. Och han tillägger med avseende på kvinnans ord: ”Jag har på olika platser i Amerika kommit i förbindelse med många av dem, som var med från pingstväckelsens början, och de har alla utan undantag bekräftat dessa uppgifter om pingstväckelsens framträdande.”

Att detta även gällde väckelsen på Azusa Street 1906 – den moderna pingströrelsens födelseplats – framgår med all tydlighet av skildringarna från den första tiden. Centralgestalt under de första åren av denna väckelserörelse var William J Seymour, vars minnesdag vi för övrigt firar den 28 september i vår kalender. (Intressant att notera är för övrigt vilken betydelse man tillmätte nattvarden på Azusa Street. Två gånger i veckan, på torsdag och söndag, firades eukaristi.)

I boken *How "Pentecost" came to Los Angeles*, skriven 1925, har Frank Bartleman dokumenterat de första årens händelser. Han berättar hur man hade ställt i ordning ett bönerum i lokalen på Azusa Street. I rummet fanns ett anslag uppsatt på väggen: ”Endast tillåtet att viska”. *Tarry and prayer room* (Vänte- och bönerum) kallade man bönerummet. Frank Bartleman beskriver den atmosfär som rådde: ”Där sökte människor stillhet från den egna, alltför aktiva själens rörelser, man avskilde sig från världen för att vara ensam med Gud. Det rådde där ingen bullrande, vild, upphetsad stämning... Det var ett slags ’tillflyktsort’ från allt sådant, ’en vilans hamn’, där Gud kunde göra sig hörd och tala till deras själar. Människor kunde tillbringa timmar i tystnad i detta rum.”

Själv beskrev Lewi Pethrus sin egen, allra första erfarenhet av ”andedopet” som en stark ”förnimmelse” av Guds närvaro. Det skedde mycket överraskande under en båtresa på väg från Norge 1902. När han gick ensam på däck och betraktade solnedgången – ”ombord var allt tyst och stilla” – överväldigades han plötsligt av skapelsens skönhet och började tala ett främmande språk. ”Medan jag på detta sätt stod försänkt i bön, talade jag ord, som jag icke själv förstod.” Erfarenheten hade föregåtts av vad han beskriver som ”ett mycket stillsamt och lugnt bönemöte, då ingen exaltation eller några uppskrivade känlostämningar förekommit”.

Anmärkningsvärt är hur Pethrus placerade denna sin erfarenhet inom mystikens fält. Om tungotalet skriver han senare i samma bok: ”Denna gåva hör till den kristna mystikens innersta område.”

*

September månad inleder på allvar en ny termin. Efter sommarens välbehövliga ”lätnader” återvänder nu många av oss till de ordinarie rutinerna. Här på Nya Slottet har vi välkomnat sex nya volontärer i fraternitet och husfolk. Det sammanlagda antalet volontärer uppgår under hösten till 15 personer.

”Fraterniteten” motsvarar vad som tidigare varit komuniteten, men eftersom den senare numera är utvidgad och även omfattar många som inte bor på platsen, har vi valt att använda begreppet fraternitet om dem som lever komunitetsliv på Nya Slottet. Det är visserligen inte ett ord som är så vanligt i vårt språk, däremot ett vedertaget begrepp i komunitetsmiljöer internationellt. Den som blir en del av fraterniteten på Nya Slottet gör det nu genom att först ansluta sig till den Ekumeniska komuniteten. Fraterniteten är en del av komunitetens liv, och liksom tidigare bor dess medlemmar i klausur, avskilda bostäder, på Nya Slottet och i Slottsannexet.

För husfolket gäller att man även i fortsättningen har sitt boende på Slottsannexets andra våning. Däremot följer husfolket från och med denna höst samma regel som fraterniteten. Det innebär att balansen mellan bön, arbete och andlig läsning är densamma för alla som lever som volontärer på Nya Slottet under minst ett halvår. Vi kan redan se fördelarna med detta. De som söker sig hit efterfrågar en andlig disciplin som kan bli en hjälp att låta vistelsen fördjupa bönelivet och den egna vandringen med Gud. Medan den grundläggande regeln är densamma för alla, är en personlig variation både möjlig och nödvändig, något som den enskilda vägledningen ger hjälp till.

En annan form för en tids vistelse på Nya Slottet är att komma som ”gästarbetare”. Det innebär att man deltar i gudstjänstliv och arbete under en kortare tid, och då betalar en mindre summa för sitt uppehälle (För frågor om detta går det bra att vända sig till lars.furingsten@telia.com.) Våra möjligheter att ta emot gäster är, som många av er vet, begränsade genom det antal rum som finns till förfogande. En ny möjlighet från hösten är att som gäst bo på Landamäret, den gård ett par kilometer från Nya Slottet, där fyra av komunitetens medlemmar (Lena, Samuel, Martin och Sophie) nu bor.

Söndagen den 30 augusti gladdes vi över att få ta emot en ny medlem i komuniteten, Frida Johansson, som tidigare gått bibelskolan på Bjärka-Säby och nu kommer att tillhöra fraterniteten under ett år framåt. Det skedde vid en extra löftesavläggelse i samband med söndagens vesper, då även Åsa Sollenby och Sophie Hjorth förnyade sina komunitetslöften.

*

Närmast ser vi nu fram emot kommunitetens gemenskapshelg 11-13 september – öppen för alla som vill vara med – då vi på söndagen under högtidliga former firar Slottskapellets 125-årsjubileum. Tillsammans med våra två visitatorer, gästas vi då av stiftets biskop, Martin Lind, och kyrkoherdar från Vist församling. På lördagen gästas vi av broder Ingmar Svantesson från Den helige Benedictus kloster, en kär vän till oss, som kommer att undervisa om tidegården. Program för dessa dagar har sänts ut tidigare, men finns också på följande hemsidor: nyaslottet.se och tidskriftenpilgrim.nu. För den som inte kan vara med hela tiden finns alltid möjlighet att delta i enstaka gudstjänster eller samlingar.

Bland festdagarna under kommande månad vill jag särskilt nämna den 14 september, den dag som i kalendern kallas *Heliga Korsets Upphöjelse*. Historiskt har den sin bakgrund i återfinnandet av Jesu kors i Jerusalem på 300-talet och därmed byggandet av Uppståndelsekyrkan. Liturgiskt är det en dag som kastar ljus över korsets mysterium och dårskap, Guds stora vishet för att frälsa världen. Bibeltexterna och gudstjänsterna under denna dag låter oss uppleva en ”liten långfredag” tidigt på hösten. I morgonens gudstjänst i vårt kapell bärs korset in och placeras på golvet framför altaret, för vördnad och tillbedjan. Precis som i Stora fredagens gudstjänst vid Jesu dödstimme under påsken, som åtskilliga av er var med om.

*

Med månadsbrevet följer som vanligt bibelläsningsplanen, där vi nu bland annat har påbörjat läsningen av en av Gamla testamentets stora profetböcker, Jeremia. Personligen har jag i många år fascinerats av denne gråtande profet som mötte kallelsen i sin ungdom, ryggade tillbaka, men inte kunde komma undan. Läsningen av Jeremia låter oss både lära känna en sårbar gestalt, men också möta ett budskap om omvändelse, som kunde ha varit skrivet för en tid som vår.

Här möter vi skarpa förmaningar, men ännu mer Guds omsorg och löften. Som det hette i den senaste lördagens läsning denna vecka: ”*Jag skall ge er herdar efter mitt sinne, och de skall leda er med kunskap och visdom.*” Ord som dessa rymmer alltid en kallelse. Det är med Guds löften som med berättelserna om dem som varit våra förebilder i tron och vars minne vi vörda. De ges oss för att bli vår bön, så att kyrkan kan få herdar efter Kristi sinnelag.

Gud med oss!

Peter Halldorf